

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра загальної та клінічної психології

СИЛАБУС
нормативного освітнього компоненту
ПСИХОЛОГІЯ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ
підготовки здобувачів освіти
першого (бакалаврського) рівня
зі спеціальності 125 Кібербезпека та захист інформації
ОПП «Кібербезпека та захист інформації»

Луцьк –2024

Силабус освітнього компоненту «Психологія міжособистісної взаємодії» підготовки бакалаврів, галузі знань 12 «Інформаційні технології», спеціальності 125 «Кібербезпека та захист інформації», ОПП «Кібербезпека та захист інформації»

Розробник: Шевчук О. П., кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри загальної та клінічної психології

Силабус освітнього компоненту затверджений на засіданні кафедри загальної та клінічної психології

протокол № 3 від 24.10.2024р.

Завідувач

кафедри:

проф. Журавльова О.В.

Погоджено

Гарант

освітньо-професійної

програми:

Чернящук Н.Л.

І. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компоненту
Денна форма навчання	12 Інформаційні технології 125 – Кібербезпека та захист інформації ОПП «Кібербезпека та захист інформації» Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>90/3</u>		Рік навчання – 2 рік
		Семестр – 2- ий
		Лекції – 14 год.
		Практичні (семінарські) – 30 год.
		Лабораторні – 0 год.
ІНДЗ: €		Індивідуальні – 0 год.
		Самостійна робота – 40 год.
		Консультації – 6 год.
	Форма контролю: залік	

ІІ. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА:

Прізвище, ім'я, по-батькові: Шевчук Ольга Петрівна

Науковий ступінь: кандидат психологічних наук

Посада: старший викладач кафедри загальної та клінічної психології

Контактна інформація: мобільний телефон +380993298985;
електронна адреса: SHEVCHUK.OLHA@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Консультації з навчального компонента відбуваються протягом семестру що понеділка з 13.00 до 14.00 в кабінеті № 38. В разі додаткової потреби здобувача в консультації, час узгоджується із викладачем, також можливі консультації у день проведення лекційних/практичних занять, а також он-лайн консультації в програмі Zoom, Viber, Teams. Для погодження часу он-лайн консультацій слід надіслати запит на електронну пошту викладача.

ІІІ. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1. Анотація освітнього компоненту.

Вивчення освітнього компоненту зосереджене на засвоєнні основних психологічних механізмів і процесів, що лежать в основі міжособистісної взаємодії. Студенти отримують знання про теорії та концепції міжособистісного спілкування, конфліктології та емоційного інтелекту, розвинути навички ефективної комунікації.

Викладання освітнього компоненту передбачає читання лекцій, проведення практичних занять за допомогою інтерактивних методів: групових дискусій, рольових ігор, рефлексивних журналів, аналіз кейсів. Окрім аудиторних занять, передбачається самостійна робота здобувачів освіти, з метою вивчення теоретичних та практичних питань.

Форма організації контролю: залік.

2. Пререквізити

Навчальна дисципліна є міждисциплінарною в системі професійної підготовки бакалаврів й може вивчатися автономно, незалежно від попередньої навчально-професійної підготовки студентів.

3. Мета і завдання освітнього компоненту

Метою освітнього компоненту «Психологія міжособистісної взаємодії» є формування у здобувачів освіти системи наукових знань, умінь та навичок для ефективного спілкування і вирішення конфліктів в різних контекстах.

Основне завдання навчальної дисципліни – формування у студентів здатності розуміти, аналізувати та ефективно здійснювати міжособистісні комунікації, застосовуючи психологічні знання та навички. Цей курс спрямований на розвиток соціальної компетентності, необхідної для успішної взаємодії в різних життєвих та професійних ситуаціях. В результаті вивчення освітнього компонента здобувачі освіти повинні **знати**:

- основні поняття, теорії та закономірності, що складають категоріальний апарат психології міжособистісної взаємодії;
- психологічні механізми та закономірності виникнення конфліктів і методи їх розв'язання під час міжособистісної взаємодії;
- особливості побудови екологічної, асертивної комунікації і продуктивного зворотного зв'язку;
- значення культурних, соціальних та індивідуальних факторів під час міжособистісної взаємодії;

вміти:

- аналізувати та інтерпретувати поведінку людей у різних соціальних контекстах;
- застосовувати психологічні техніки для ефективного вирішення конфліктів;
- здійснювати ефективну комунікацію, використовуючи вербальні та невербальні засоби;
- враховувати вплив культурних, соціальних та індивідуальних факторів на міжособистісні стосунки;
- використовувати набуті знання для покращення взаємодії в особистих та професійних сферах.

4. Результати навчання (Компетентності)

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність професійно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми за професійним спрямуванням

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації

ЗК 6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 7. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність застосовувати законодавчу та нормативно- правову базу, а також державні і міжнародні вимоги, практики і стандарти у професійній діяльності.

СК 3. Здатність забезпечувати неперервність бізнес-процесів згідно встановленої політики кібербезпеки та захисту інформації.

Результати навчання:

РН 1. Вільно спілкуватися державною мовою усно та письмово при виконанні професійних обов'язків.

5. Структура освітнього компонента

Структура освітнього компоненту представлена у вигляді таблиці 2 .

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практичн і	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю
Змістовий модуль 1. Психологія міжособистісних взаємин та спілкування.						
Тема 1. Вступ до психології міжособистісної взаємодії	7	1	2	4		ДС 5 балів
Тема 2. Загальна характеристика процесу спілкування	10	2	4	4		ДС 2*5-10балів
Тема 3. Асертивна, екологічна комунікація. Продуктивний зворотний зв'язок. Ефективне слухання.	8	2	2	4		РМГ 5 балів
Тема 4. М'які навички як запорука якісної міжособистісної взаємодії.	13	2	4	4		РМГ 2*5-10балів
Тема 5. Психологічні бар'єри і маніпуляції у спілкування.	9	1	4	4		ДС 2*5-10балів
Разом за модулем 1	47	8	16	20		40
Змістовий модуль 2. Основи конфліктології						
Тема 6. Конфлікт: сутність, структура, класифікація.	7	1	2	4		РК 5 балів
Тема 7. Психологічні механізми виникнення конфліктів.	7	1	2	4		РК 5 балів

Тема 8. Фази і типи конфліктів.	9	1	4	4		РК 5 балів
Тема 9. Стратегії управління конфліктами	7	1	2	4		РМГ 5 балів
Тема 10. Медіація, арбітраж переговори, фасилітація.	13	2	4	4		РМГ 2*5-10балів
Разом за модулем 2	43	6	14	20		35

Види підсумкових робіт						
Виконання практичних робіт (5 балів*15)						75 балів
ІНДЗ 1						25 балів
Всього годин/ Балів	90	14	30	40	0	100 балів

Office 365 одна з форм навчання або симбіоз у формі он-лайн лекцій під час дистанційного навчання чи карантинних обмежень. Форма контролю: КДС – командна дискусія, ПМК – підсумкова модульна контрольна робота, К – консультації.; ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, КДС – командна дискусія; ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

1. Основи міжособистісного спілкування: терміни та концепції.
2. Вербальна і невербальна комунікація.
3. Психологічні бар'єри у спілкуванні та їх подолання.
4. Теорія соціальної обміну.
5. Емоційний інтелект у міжособистісній взаємодії.
6. Роль асертивності в ефективній комунікації.
7. Вплив культурних особливостей на спілкування.
8. Міжособистісні конфлікти: причини та вирішення.
9. Психологія довіри у взаємостосунках.
10. Розвиток емпатії: техніки і вправи.
11. Психологія маніпуляції: розпізнавання та протидія.
12. Конфліктологія: теорія і практика.
13. Активне слухання як інструмент комунікації.
14. Соціальні ролі і їх вплив на спілкування.
15. Психологія дружби і підтримки.
16. Розвиток групової динаміки і лідерства.
17. Психологія любовних відносин.
18. Етикет і професійне спілкування.
19. Невербальні сигнали в міжособистісному спілкуванні.
20. Психологія розриву і втрати.

21. Самоконтроль і регуляція емоцій у спілкуванні.
22. Міжособистісні стосунки у сімейному контексті.
23. Вплив соціальних мереж на міжособистісну взаємодію.
24. Психологічні аспекти публічних виступів.
25. Психологія співпереживання та соціальної відповідальності.
26. Психологічна підтримка у стресових ситуаціях.
27. Феномен групового мислення: позитивні та негативні аспекти.
28. Вплив стереотипів і упереджень на міжособистісну взаємодію.
29. Психологія самопрезентації та іміджу.
30. Вирішення проблем і прийняття рішень у міжособистісному контексті.

7. **Індивідуально-дослідне завдання** – презентувати виступ у стилі TED (*Technology Entertainment Design*) на одну із запропонованих тем:

1. Сила емпатії: Як розвивати емпатію та її роль у міжособистісних стосунках.
2. Мистецтво слухання: Як активне слухання може змінити якість нашого спілкування.
3. Розв'язання конфліктів: Як ефективно вирішувати конфлікти та знаходити спільну мову.
4. Емоційний інтелект: Важливість емоційного інтелекту в міжособистісних взаємодіях.
5. Вплив невербальної комунікації: Як наші жести, міміка та поза впливають на спілкування.
6. Психологія довіри: Як будувати та підтримувати довіру в стосунках.
7. Межі та особистий простір: Роль меж у здорових стосунках.
8. Сила позитивного підкріплення: Як похвала та підтримка можуть змінити поведінку людей.
9. Роль соціальних мереж: Як соціальні мережі впливають на наше спілкування та стосунки.
10. Самоусвідомлення та самоконтроль: Як розуміння власних емоцій та поведінки допомагає у взаємодії з іншими.

.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Для системного засвоєння курсу необхідною є систематична навчально-пізнавальна робота здобувачів освіти в усіх видах і формах її організації: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Політика викладача щодо студента.

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність студента під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- виконання модульних контрольних завдань;

- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях;

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при необхідності виконання певних завдань, передбачених навчальною дисципліною);
- порушення дисципліни;
- списування та плагіат.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт. Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 6 балів): 6 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни. 5 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні помилки. 3 бали – завдання виконане частково, допущені значні помилки. 0 балів – завдання не виконане. Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання. Також студенти протягом занять можуть отримати бали за доповнення та активну роботу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності, згідно Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки, здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.
- Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч. 6 статті 42 Закону України «Про освіту»):

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з університету (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Всеосвіта).

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

На залік виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК

1. Психологічні аспекти лідерства у міжособистісній взаємодії.
2. Вплив групового тиску на індивідуальну поведінку.
3. Методи запобігання і вирішення організаційних конфліктів.
4. Психологія пліток і чуток у соціальних групах.
5. Роль самооцінки у міжособистісній взаємодії.
6. Психологічні техніки побудови авторитету.
7. Вплив особистих упереджень на взаємодію.
8. Мікроагресії та їхній вплив на міжособистісні стосунки.
9. Психологія гумору у міжособистісній взаємодії.
10. Вплив стресу на міжособистісні взаємини.
11. Психологія міжособистісної взаємодії: основні категорії.
12. Структура спілкування: комунікативний, перцептивний та інтерактивний аспекти.
13. Соціальна перцепція: поняття, об'єкт та суб'єкт.
14. Механізми та ефекти соціальної перцепції у міжособистісній взаємодії.

15. Формування першого враження: ефекти ореолу, первинності та новизни.
16. Стереотипізація, ідентифікація, емпатія та рефлексія у спілкуванні.
17. Каузальна атрибуція та фундаментальна помилка каузальної атрибуції.
18. Чинники успішної міжособистісної взаємодії.
19. Техніки активного слухання та переконання.
20. Командотворення та ознаки успішних команд.
21. Сучасні технології створення та розвитку успішних команд.
22. Копінг-поведінка та класифікація копінг-стратегій.
23. Толерантність та комунікативна толерантність особистості.
24. Конформізм та чинники прояву конформної поведінки.
25. Атракція у структурі міжособистісних відносин.
26. Трансактний аналіз міжособистісної взаємодії за Е. Берном.
27. Співзалежні стосунки та трикутник Карпмана.
28. Вплив емоцій на поведінку та стосунки.
29. Емоційний мозок та анатомія емоцій.
30. Емоційна компетентність та управління емоціями.
31. Техніки регуляції емоційної напруги та емпатійне приєднання.
32. Конформізм у міжособистісній взаємодії: класичні дослідження Шеріфа, Аша, Мілгрема.
33. Чинники, що детермінують підпорядкування.
34. Прояв агресії у міжособистісній взаємодії.
35. Теорії агресії.
36. Маніпуляції у спілкуванні.
37. Конфлікт: поняття, позитивні та негативні функції організаційних конфліктів.
38. Конфліктна ситуація та типи конфліктів в організації.
39. Конфліктогенна та синтонна поведінка.
40. Теорії механізмів виникнення конфліктів в організації.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

- ✓ поточне оцінювання згідно суми балів за практичні заняття (максимум 90 балів);
- ✓ ІНДЗ (максимум 10 балів).

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компоненту

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	

1–59	Незараховано (необхідне перескладання)
------	--

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Абрамович С. Д., Чікарьова М. Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 464с.
2. Андрєєва, Т. Є. Етика та психологія ділових відносин : навч. посіб. Харків : Бурун Книга, 2004. 144 с.
3. Гоулстон М. Я чую вас наскрізь! Як порозумітися з будь-ким. Дніпро : Моноліт, 2020. 248 с.
4. Яхно Т.П. Курєвіна І. О. Конфліктологія та теорія переговорів. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 168 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

5. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків : Віват, 2018. 512 с.
 6. Загальна психологія: підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К. : Либідь, 2005. – 464 с.
 7. Кайдалова, Л. Г., пляка Л. В. Психологія спілкування: навч. посіб. Харків : НФаУ, 2011. 132 с.
 8. Коваленко А.Б., Корнєв М. Н. Соціальна психологія: навч. посіб. Київ, 2006. 400 с.
 9. Кудін, А. В. Психологія вирішення конфліктів: навч. посіб. Харків : ХНАМГ, 2006. 320 с.
 10. Нагаєв, В. М. Конфліктологія: курс лекцій. Київ : Центр навч. літ., 2004. 198 с.
 11. Орбан-Лембрик, Л. Е. Соціальна психологія: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2005. 448 с.
 12. Осика О. В. Транзактний аналіз Е. Берна у психокорекційній роботі зі студентами // *Проблеми сучасної психології*, 2014. Вип. 24. С. 564-574.
- психологія: навч.-метод. комплекс. Київ : МАУП, 2006. 200
13. Сігел. Д. Секрети мозку. 12 стратегій розвитку емоцій дитини / пер. з англ. Арини Борщ. Київ : Наш формат, 2017. 192 с.
 14. Скібська, Л. І. Конфліктологія: навч. посіб. Київ : Центр навч. літ., 2007. 384 с.
 15. Трухін, І. О. Соціальна психологія спілкування: навч. посіб. Київ : Центр навч. літ., 2005. 336 с.
 16. Філоненко, М. М. Психологія спілкування : підручник Київ : Центр навч. літ., 2008. 224 с.
 17. Цимбалюк, І. М. Психологія спілкування: навч.-метод. посіб. Київ : Професіонал, 2007. 464 с.
 18. Чмут, Т. К., чайка Г. Л. Етика ділового спілкування. Київ : «Знання», 2007. 230 с.